

Data: 26.01.2021

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ŹRÓDŁEM INFORMACJI O JEDNOSTCE

Bilans i inne elementy sprawozdania zawierają ogromną liczbę danych, które odzwierciedlają sytuację ekonomiczną firmy. Jednak by skorzystać z tych danych trzeba umieć je zanalizować i zinterpretować.

Analizę danych warto rozpocząć od zapoznania się z treściami zawartymi we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego, w którym znajdziemy podstawowe dane o jednostce oraz sprawozdaniu finansowym. Należą do nich informacje takie jak: przedmiot i czas trwania działalności jednostki (o ile ten jest ograniczony), okres objęty sprawozdaniem oraz wskazanie czy przedmiotowe sprawozdanie zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej lub czy istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie w tym obszarze. Istotny jest również opis przyjętych przez jednostkę zasad rachunkowości, gdyż przepisy pozostawiają w wielu kwestiach prawo wyboru, a konsekwencją tych decyzji jest prezentacja danych finansowych.

ELEMENTY SPRAWOZDANIA

Sprawozdanie finansowe składa się z zasady z trzech głównych części: bilansu; rachunku zysków i strat; informacji dodatkowej zawierającej wstęp do sprawozdania oraz objaśnienia do poszczególnych pozycji kwotowych wykazanych w sprawozdaniu. Jednostki podlegające obowiązkowi badania sprawozdań przez biegłych rewidentów sporządzają dodatkowo rachunek przepływów pieniężnych oraz zestawienie zmian w kapitale własnym. Przy analizie pozycji wynikających z bilansu oraz rachunku zysków i strat warto poddać analizie całość dostępnej dokumentacji oraz skorzystać z informacji zawartych w sprawozdaniu zarządu z działalności jednostki, tak aby wiedza z nich płynąca była kompletna i przekrojowa.

ANALIZA BILANSU

Bilans prezentuje wartość posiadanego przez podmiot majątku oraz źródła, z których majątek ten jest finansowany. Analizując składniki majątku trwałego warto zwrócić uwagę nie tylko na wartość i strukturę poszczególnych pozycji w bilansie, lecz także na przyczyny zmian w tej strukturze, opisane szerzej w informacji dodatkowej i zapoznać się z informacją o ich finansowaniu zawartą w rachunku przepływów pieniężnych. Otrzymamy wówczas odpowiedź na pytanie, czy jednostka inwestuje w majątek trwały i czy robi to przy użyciu własnych bądź obcych źródeł finansowania.

Poziom aktywów obrotowych (m.in. zapasów, środków pieniężnych, należności handlowych) wskazuje na elastyczność spółki poprzez możliwość spieniężenia jej majątku.

Pasywa przedstawiają źródła finansowania posiadanego przez podmiot majątku, który może być finansowany przez kapitał własny lub/i kapitał zewnętrzny (obcy). Im wyższy jest kapitał własny, tym jednostka jest bardziej zabezpieczona i niezależna od czynników zewnętrznych. Jego wartość powinna być dodatnia, gdyż świadczy o dodatnich wynikach finansowych jednostki albo o jej odpowiednim dofinansowaniu przez udziałowców. Wartość ujemna kapitału własnego powinna być sygnałem do dokapitalizowania spółki lub też zgłoszenia do procedur związanych z postępowaniem restrukturyzacyjnym lub upadłościowym.

Wartość zobowiązań długoterminowych nie powinna przekraczać wartości kapitału własnego, gdyż w razie sytuacji krytycznej stan posiadanego kapitału własnego nie jest wystarczający do spłaty zadłużenia. Jeżeli jednak część tych zobowiązań jest w stosunku do jej udziałowca, sytuacja może nie być aż tak trudna, gdyż udziałowiec może przekonwertować te zobowiązania na kapitał, który posiada w jednostce. Zobowiązania zawsze warto analizować pod kątem poszczególnych tytułów oraz w odniesieniu do przepływów pieniężnych tak, aby uzyskać informacje o źródle ich pochodzenia oraz sposobach ich regulowania przez jednostkę.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Rachunek zysków i strat (dalej: RZiS) to zestawienie przychodów i kosztów poniesionych w danym okresie sprawozdawczym. Prezentacja danych obejmuje obecny i poprzedni (analogiczny) okres sprawozdawczy. Najważniejszym celem jest prezentacja końcowego wyniku finansowego uzyskanego przez jednostkę za dany okres, tzw. wyniku brutto oraz netto, czyli po obciążeniu wyniku finansowego podatkiem dochodowym. Jednostki mogą sporządzać RZiS w dwóch wariantach, tj. prezentując rodzajowy bądź funkcjonalny podział kosztów działalności operacyjnej.

Analizując przychody i koszty operacyjne warto przeanalizować ich strukturę oraz porównać do ich poziomu w okresie porównywanym. Struktura przychodów wskazuje, jaki rodzaj działalności jest głównym źródłem przychodów jednostki. Natomiast struktura kosztów pokazuje kategorie kosztów, które ponosiła jednostka wypracowując osiągnięte przychody.

Osiągnięty wynik na poziomie operacyjnym ukazuje marżę, jaką osiągnęła jednostka ze swej podstawowej działalności.

Kolejna grupa przychodów i kosztów określa wynik z pozostałej działalności operacyjnej, głównie są to przychody i koszty związane ze sprzedażą i likwidacją środków trwałych, otrzymane dotacje bądź subwencje oraz innymi pozycje, które w sposób bezpośredni nie dotyczą działalności operacyjnej.

Ostatnia grupa przychodów i kosztów składa się na wynik spółki z działalności finansowej, tj. z operacji związanych z udzielaniem pożyczek, zaciąganiem zobowiązań finansowych czy związanych z rozliczaniem transakcji w walucie obcej.

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Zysk w rachunku zysków i strat ma charakter memoriałowy, odzwierciedla tym samym zarówno transakcje związane jak i niezwiązane z faktycznym przepływem gotówki w jednostce. Dlatego dodatkowych informacji o rzeczywistych przepływach pieniężnych należy szukać w rachunku przepływów pieniężnych (dalej: RPP). W tym zestawieniu warto poddać analizie strumienie gotówki i salda przepływów (zarówno dodatnich, jak i ujemnych) pochodzących z poszczególnych segmentów działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej oraz ogólnego salda zmiany środków pieniężnych netto. Uważa się, że jednostka, która generuje dodatnie przepływy pieniężne przynajmniej z działalności operacyjnej jest w dobrej kondycji pod względem płynności. Ujemne saldo przepływów z działalności operacyjnej może świadczyć albo o stracie na sprzedaży albo o trudnościach z terminowością płatności przez kontrahentów. By wnikliwie zbadać co wpłynęło na taką sytuację warto tę informację porównać z wynikiem finansowym prezentowanym w rachunku zysków i strat na poziomie działalności operacyjnej. Jeśli jednostka generuje zyski memoriałowo, a mimo to wydatki w ramach działalności operacyjnej przewyższają wpływy z działalności, może to oznaczać problemy ze ściąganiem należności. W obydwu przypadkach zagrożona może być płynność finansowa.

Ujemne przepływy z działalności inwestycyjnej wskazują na działania inwestycyjne w jednostce (zakup środków trwałych, inwestowanie wolnych środków itp.). Natomiast dodatnie mogą sugerować wyprzedaj aktywów trwałych np. w celu pozyskania środków na regulowanie zaciągniętych zobowiązań finansowych. Dodatkowo przepływy z działalności

finansowej oznaczają zazwyczaj, że jednostka korzysta z finansowania zewnętrznego, w przeciwnym wypadku saldo ujemne strumienia oznacza, m.in. spłatę kredytów, odsetek bądź wypłatę dywidend.

Zestawienie zmian w kapitale własnym to kolejne zestawienie, szczególnie ważne dla udziałowców jednostki, gdyż przedstawia szczegółowe informacje o zachodzących w nim zmianach, kształtujących wysokość ich udziałów w majątku przedsiębiorstwa.

Uszczegółowieniem zawartości głównych zestawień liczbowych sprawozdania finansowego jest informacja dodatkowa. Można w niej znaleźć szczegółowe objaśnienia do pozycji liczbowych sprawozdania finansowego oraz dodatkowe adnotacje o posiadanych zabezpieczeniach majątkowych, podpisanych umowach oraz innych ważnych kwestiach, które nie mają swojego odniesienia w danych liczbowych prezentowanych w samym pozycjach bilansowych.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA DANYCH FINANSOWYCH

Szukając informacji o rentowności jednostki, warto przyjrzeć się wskaźnikom rentowności, m.in. sprzedaży, i porównać zysk netto do przychodów ze sprzedaży. Im wyższy wskaźnik, tym jednostka uzyskuje lepszy wynik na sprzedaży. Kolejne dwa wskaźniki rentowności dotyczą aktywów, które porównują zysk netto do wartości aktywów. Jeżeli wskaźnik jest wyższy to rentowność aktywów jest lepsza. Wskaźniki rentowności aktywów możemy badać na poziomie aktywów trwałych bądź obrotowych – niemniej jednak zawsze wyższy wskaźnik wskazuje na lepszą kondycję danej jednostki. Ostatnim wskaźnikiem rentowności, który w szczególności interesuje udziałowców i akcjonariuszy jest wskaźnik rentowności kapitału, przy którym ustalając jego wysokość kolejny raz odnosimy zysk netto, ale tym razem do wartości kapitału netto. Im wyższa wartość tego wskaźnika, tym korzystniejsza jest sytuacja przedsiębiorstwa.

PŁYNNOŚĆ FINANSOWA

Analizując dane w zakresie wskaźników rentowności nie możemy zapominać o wskaźnikach płynności, które opisują zdolność przedsiębiorstwa do terminowego regulowania bieżących zobowiązań. Wskaźniki płynności możemy badać dwójako – statycznie, na podstawie danych ujętych w bilansie albo dynamicznie na podstawie danych wynikających z rachunku przepływów pieniężnych.

Płynność finansową można mierzyć na trzech poziomach:

- 1) bieżącej – opartej na kapitale obrotowym,
- 2) szybkiej – bierzemy pod uwagę kapitał obrotowy pomniejszony o zapasy,
- 3) natychmiastowej płynności finansowej – porównujemy posiadane przez jednostkę środki pieniężne i ustalając wysokość tego wskaźnika, zawsze odnosimy każdą z tych wielkości do wysokości zobowiązań bieżących.

Każdy z tych wskaźników pokazuje jak szybko jednostka jest w stanie regulować swoje zobowiązania aktywami o wyższym stopniu płynności. Im wyższy wskaźnik, tym lepsza zdolność jednostki do regulowania swoich zobowiązań. Przyjmuje się, że optymalna wartość wskaźnika płynności powinna znajdować się w przedziale 1,5–2,0. Warto dodatkowo uzyskane wyniki porównać z danymi firmy osiągniętymi w poprzednich okresach oraz średnią wartością tego wskaźnika w danej branży.

Należy pamiętać o jeszcze jednej ważnej kwestii dotyczącej sprawozdań finansowych, jaką jest dodatkowe potwierdzenie czy prezentowane w nich dane są wiarygodne. Pomocna okazać się może opinia biegłego rewidenta, w której zawarta jest niezależna informacja o tym, czy sprawozdanie finansowe jest prawidłowe, rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową jednostki we wszystkich istotnych aspektach.

ZDANIEM AUTORA

Aneta Bolka, manager, Associate Partner w [gliwickim oddziale Rödl & Partner](#)

Sprawozdanie finansowe jest z pewnością cennym źródłem danych dla zainteresowanych nimi odbiorców. Niemniej ważna jest umiejętność świadomego czytania informacji w nim zawartych oraz prawidłowego wyciągania wniosków. Należy analizować przekrojowo dane zawarte w sprawozdaniu finansowym, aby móc poznać kondycję finansową jednostki, źródła jej finansowania, ewentualnie występujące zagrożenia dla jej działalności oraz kształtujących się danych na tle jednostek funkcjonujących w tej samej branży.